

Supremacist Ideology Theory na Masasalamain sa mga Piling Kontemporaryong Tula

ALMAYRAH A. TIBURON*

ABSTRAK

Ang pag-aaral na ito ay naglalayong masuri ang mga karapatang kababaihan na nalabag sa mga tulang sinuri. Gumamit ng paraang deskriptibo o palarawang pamamaraan. Batay sa pagsusuri ay lumabas na may nalabag na karapatan sa mga tauhang babae sa tulang sinuri ng mananaliksik: Una, ang babae ay may karapatang mabuhay na malusog at masagana. Dahil dito ay dapat tiyaking ang presyo ng mga bilingin ay abot kaya ng lahat, may malawakang programa sa pabahay at serbisyong panlipunan. Pangalawa, dapat ay itaguyod ng makapangyarihan ang mga karapatang pantao, ang kapayapaan at kaayusan ng lipunan, at kinakailangang katarungan ang mamayani sa lipunan upang ang anumang krimen o pagmamalabis ay maparurusahan. Ang nangibabaw na sanhi ng napagalamang opresyon na inilalahad sa mga tulang sinuri ay radikal.

Mga susing salita: kababaihan, kalalakihan, supremacist ideology theory, radikal, tula

I. PANIMULA

Kultura na ngang masasabi sa lipunan ang pagtingin ng kahinaan sa mga babae na kung patuloy itong mamamayani ay magdudulot ng opresyon sa kanila at kalagayan nila sa buhay. Isang kahungkagan o walang kahulugan ang isang babae kung patuloy na ikinukulang siya at hindi binibigyan ng kalayaang madiskubre ang sariling kakayahan na maaaring makatulong sa lipunan. Napakaganda sana ang isang ideyang iisipin ng kalalakihan na ang kababaihan ay may silbi at makatutulong sa mabuting pagbabago sa anumang-larangan. Tuznghayan ang *Republic Act No. 9710* o *Magna Carta of Women* at *Republic Act 10633* o *General Appropriation Act of 2014*:

Ang batas na ito ay pagbibigay-lakas sa kababaihan (women empowerment), pagbuwag sa diskriminasyon sa kababaihan (discrimination against women), pagkapantay-pantay sa kasarian (gender equality), at pagkakaroon ng katarungang pangkasarian (gender equality).

Sa buong mundo ay marami pa ring babae ang bilanggo ng kaisipang mahina sila. Bakit may katagang *women's rights*? Maaari na ngang hindi na kailangang isulong pa ang *men's rights* dahil lahat ng karapatan ay nasa lalaki na.

Sinubukang mangalap ng mananaliksik ng mga kontemporaryong tulang naglalahad ng opresyon sa uri ng supremacist ideology theory.

Para sa isang babaeng uhaw sa kalayaan ay gusto niyang matuto ng maraming bagay, makapaglakbay at makapanggalugad na tutulong sa pagdiskubre niya sa sarili na lalong huhubog sa kanyang personalidad. Ngunit, hindi niya magawa dahil hindi pantay ang pagtingin ng lipunan sa babae at lalaki. Tunghayan ang sinabi sa Batas Republika blg. 9710, Sek. 2 na:

Pagpapahayag ng Patakarán. – kinikilala na ang kalagayang pangkabuhayan, politikal, at sosyokultural ay nakaapekto sa kasalukuyang kondisyon ng kababaihan. Kinikilala rin ng Estado ang tungkulin ng kababaihan sa pagpapatatag ng bansa at tinitiyak na mabibigyang-halaga ang tunay na pagkakapantay-pantay sa kababaihan at kalalakihan. Itataguyod ang pagbibigay-lakas sa kababaihan, at pantay na oportunidad sa kababaihan at kalalakihan at titiyaking pantay silang makikinabang sa yaman at kaunlaran. Higit pa, upang magkaroon ng pagkakapantay-pantay ang kababaihan at kalalakihan kailangang buwagin ng Estado ang hindi pantay na estruktura at gawi na nagpapanatili ng diskriminasyon at kawalan ng pagkakapantay-pantay. Upang maisakatuparan ito, dapat bumuo ang Estado ng mga plano, programa, hakbang, at mekanismo sa laban sa diskriminasyon at kawalan ng pagkakapantay-pantay sa kababaihan at kalalakihan, at kultural na panlipunan, at kultural na panlipunan ng kababaihan at kalalakihan.

Ang isiniksik palagi sa isipan ng kababaihan ay ang pagiging sunud-sunuran sa mga lalaki dahil tinitingnan sila bilang pangalawa sa lalaki kung ang hanay sa lipunan

*Mindanao State University—Main Campus, Marawi City 9700, Philippines
E-mail Address: mayanne82@yahoo.com

ang pinag-uusapan. Nangunguna ang lalaki sa mga desisyon at namumuno sa pamilya kung anong hakbang ang dapat gawin. Ang babae'y sa tahanan lamang dahil sila ay mahina't hindi nararapat isabak sa lipunan. At ang pinakamasakit ay ang pagsasamantala sa kanilang kahinaan, ang pagyurak sa kanilang pagkatao, at ang gawin silang basahan.

Ang iba't ibang uri ng feminismo ay *amazon feminism, gynocritics, at supremacist ideology theory*. Sa pag-aaral na ito ay binibigyang-diin ang *supremacist ideology theory* upang ipakita na sa kabila ng pagpapakitang-gilas ng babae sa kanilang lakas, sa lupit ng lipunan ay mayroon pa ring mga babae ang dumadaan sa opresyon o nakakaranas nito.

II. METODOLOHIYA

Inilahad sa bahaging ito ang pamamaraang ginamit sa pangangalap, pagsusuri at pagbibigay-halaga sa datos na kinalap hinggil sa opresyon ng kababaihan na ang uri ay *supremacist ideology theory* sa mga piling kontemporaryong tula.

Pamaraang Ginamit

Sa pananaliksik na ito ay ginamit ang paraang deskriptibo o palarawang pamamaraan. Sinuri rito kung papaanong naranasan ang *supremacist ideology theory* na uri ng opresyong sa kababaihan na ginamitan ng pagsusuring pangnilalaman o "*content analysis*." Batay sa mga napagalaman gamit ang naturang pamamaraan ng pagsusuri, masusing nailarawan ng may-akda ang detalye ng kaapihan sa kababaihan.

Krayteria ng mga Tulang Sinuri

1. Ang tula ay nakasulat sa Filipino at orihinal na isinulat ng mga Pilipinong awtor;
2. Ang tula ay may paglabag sa mga karapatang kababaihan; at
3. Ang opresyong nararanasan ng mga babae sa tula ay nasa uri ng *supremacist ideology theory*.

Proseso sa Pagbuo ng Datos

Matapos basahin at unawain ang mga tulang napili, narito ang mga naging hakbang sa pag-aaral:

1. Tinukoy ang mga paglabag sa karapatan ng kababaihang nakita sa tula;

na may-akda ng karapatan ng kababaihan na may-akda ng feministang si Ariola. Inilathala ng samahang Gabriela (1989); at inalam kung papaano inilathad ang supremacist ideology theory gayundin kung anong implikasyon nito sa lipunan.

III. RESULTA AT PAGPAPALIWANAG

Sa tulang *Basahan* ni Lilia Quindoo-Santiago, kalunus-lunos ang kalagayan ng babae rito sapagkat inilarawan siya bilang isang basahan na inaapak-apakan kasama ng kanyang dignidad. Hinubaran siya ng mga karapatan kaligayahan, at kalayaan.

Ang babae sa tula'y walang kalabanan, walang karapatang magreklamo, masaktan at magdamdam dahil sino nga naman sila sa lipunan - isang bagay lamang na maaaring makita kahit saan, hindi dapat alagaan, irespeto at pahalagahan. Ito ang mapaniniwala ng kalalakihan kaya naman lapat na lapat dito ang *Supremacist Ideology Theory* na ayon kay Bell (1983), ideolohiya ng kalalakihan na hikayatin ang mga babae na paniwalain na sila'y mga bagay, walang halaga at makukuhang lamang ito sa pamamagitan ng pakikisuyo o pakikisama sa mga lalaki. Tunghayan ang kabuuang taludtod ng tula:

"BASAHA"

Maraming beses mo akong inaapakan.
Katunayan, luray-luray na ako sa iyong paanan.
Kapag dumarating ka sa hatinggabi
O sa madaling araw na madalas ngayon
Makailang ulit mong ipapagpag
Ang pawisang katawan sa aking mukha.
Hindi ko naman maitanong
Kung saang lupalop ka nagmula.
Sino ba naman ako?
Hindi ako kasimbango ng kaulayaw mo.
Di rin kasinlinamnam ng pulutan.
Di ko matitighaw ang tuyot mong lalamunan
Wala akong espiritu, tulad ng alak
Upang paluksuin ang iyong puso.
Kaya sanay na sanay na ako sa iyon at iyon ding tagpo.
Kapag dumarating kang humahapay sa may pinto
Pikit-mata kong hinahagkan
Ang marurusing mong talampakan.
Habang ulit-ulit na sinisisi ang sarili
Kung bakit nagtitiyaga pa rin akong maghintay gabi,
Gayong isa lamang akong hamak

tinatamasa at ang basahan kung itutuing
Ipinahahayag ng Republic Act No. 53⁹⁸
o *Magna Carta of Women* at Republic Act⁹⁹ 2##
o *General Appropriation Act* of No. 0:

Ang batas na ito ay pagbibigay-lakas sa
kababaihan (*women empowerment*),
pagbuwag sa diskriminasyon sa kababaihan
(*discrimination against women*), pagkapatay
(*gender equality*), at
pagkakaroon ng katatunayan pangkasarian
(*gender equality*).

Narapat paigtingin ang batas na ito
upang mamulat ang lipunan na itigil ang
diskriminasyon sa kababaihan; upang magkaroon
silang malaya at makatarungang pamumuhay; at
kilalanin sila bilang isang tao na kabilang sa
bumubuo sa lipunan, bahagi ng komunidad na may
dignidad at mga karapatan; at kilalanin ang
kanilang likas na katangian, imah at katayuan.

Radikal ang sanhi ng opresyon ng persona.
Ayon kay Storey (1993), ang radikal ay may
paniniwala rito na ang opresyon nararanasan ng
kababaihan ay bunga ng sistemang patriyarkal,
isang sistema ng dominasyon kung saan ang
kalalaki ay may higit na kapangyarihan kaysa sa
kababaihan.

Kapansin-pansin ang
pagiging ang
makapangyarihan ng lalaki sa tula. Ang babae'y
kaawa-awa ngunit walang magawa dahil sa ngalan
ng pag-ibig na siyang nagiging kadena ng babae sa
bisig ng lalaki. Narito ang pananamantala sa
kahinaan ng babae, ang walang pakundangang
pang-aapi sa puso't istipan ng persona, at ang gabt-
gabt' walang katapusanang paghihinatay kung anong
oras ito gustong umuwi habang ang babae'y hindi
makapagsalita dahil takot na baka masapak ng
lasing na asawa.

Sa tulang *Paninda* ni Joi Barrios, dapat
bang suportahan ang ideyang ang babae'y isang
paninda lamang? Walang hustiya ang ipinarnas
ng kalalaki sa kababaihan ang masasalamatin sa
tula. Ang ganitong kalagaya'y hindi lamang
makikita sa tahanan, kundi pati na rin sa trabaho,
eskuwelahan at maging sa mga institusyong
nag-susulong ng ganitong kamalayan. Tunghayan
ang siping mga taludtod sa tula:

Lagily may timbangang
sumusukat sa aking halaga,
dalawang lumpok ng nakabuyangyang na suso,
isang guhit ng nakabukang hita,
presyuhan nilyo ang hipo na mas mababa

Na basahan.
Sa teorya ni Bell (1953), malinaw na
tinukoy ang tungkol sa ideolohiya ng kalalakihan.
Ito ay ang pelagangnapi at paniniwala ang
kababaihan na sila'y mga bagay, walang halaga at
ang tanging obligasyong ginagampanan sa lipunan
ay ang pakisamahan ang kalalakihan at pagbibihian
ang kanilang paniniwala.

Ang buhay babae'y sinusukat sa medida ng
tahanan at paniniwala; ang kaligayahan niya, ang
tagumpay, ang kadakilaan, sinasagisag ng bahay
ang paniniwala, ang heograpiya ng kababaihan, ang
larangan ng pagpapasiya ng babae, ang larangan ng
kaganapan ng pagkakaibang babae, na ginagamit
na sukatang ng pagkakaibang o tagumpay ng isang
babae. Sa kabila ng banda, dito rin sa tahanan
nagaganap ang ilang pagkakaibang, ang pagkakaibang
pagkakaibuso. Hindi lahat ng tahanan ay paraiso o
santuwaryo ng kababaihan kundi para sa ibang
kababaihan ay impyerno at bilangugan. Batay sa
tulang sinuri, masasabi kung gayon na ang kultura
ng kababaihan ay inuugit sa tahanan. Depend sa
kanilang asawa, ang tahanan nila ay maaaring
magiging pugad, paraiso o langit o dili kaya'y
impyerno. Papano kaya sasabihing sila'y isang
bagay lamang, isang basahan kung sila naman ang
nagliliang sa lalaki? Tunghayan ang sanaysay na
Sapagkat Siya'y Babae ni Rubin (6447):

Sa babae nagmumula ang buhay. Siya ang
nagliliang sa anak ng tao. Mula sa lamyos
ng kanyang owayi, lumulutang sa
sangkalawakan ang binhi ng pagmamahal at
ang-itiok ng kagitingan.
Paano sya magpupunta ng katapangan kung
siya mismo'y umid at hindi makapagsalita ng
katotohanan? Paano siya sesentro mula sa
kanyang puwesto sa batayan ng kasaysayan?
Kailan siya papaginta sa tanghalan mula sa
kanyang pagkukubli sa likod ng mga ritual,
sa mga sulok ng manuskrito at sa nawawaglit
na pahina ng panitikan.

Walang kabayaran ang pagluluwal ng
isang babae kung kaya't wala ring kapatawaran ang
ipinarnas ng lalaki sa babae sa tulang sinuri.
Narapat lamang na pagtibayin pa ang
pag-susulong sa mga karapatan ng kababaihan at
kung sakaling malabag ang mga ito'y parusahan
ang dapat maparusahan. Sa karapatanang dapat
matamo ng babae sa tula na: dapat ay itaguyod ng
makapangyarihan ang mga karapatang pantao, ang
kapayapaan at kaayusan ng lipunan, katatungan
ang mamamayani at ang anumang krimen o
pagmamalabis ay parusahan ay hindi man
lamang makita ng lipunan ang tunay na kalagayan
ng maraming babae sa lipunan, ang opresyong

sa lamas at lamutak.

Lapat na lapat dito ang supremacist ideology dahil malinaw na tinukoy ang tungkol sa ideolohiya ng kalalakihan na palaganapin at paniwalain ang kababaihan na sila'y mga bagay, walang halaga at ang tanging obligasyong ginagampanan ay pakisamahan ang kalalakihan at pagsilbihan ang kanilang pamilya.

Hindi nararapat manatili na hindi makamit ang karapatan ng babae na dapat ay itaguyod ng makapangyarihan ang mga karapatang pantao, ang kapayapaan at kaayusan ng lipunan, katarungan ang mamamayani at ang anumang krimen o pagmamalabis ay parurusahan. Kinakailangan ng kababaihan ang pagtayo sa sarili upang maging sandata sa pakikibaka dahil ginawang sentro ng tanghalan ng mga lalaki upang magbigay ng panandaliang aliw sa kanila samantalang siya'y hinuhubaran ng puri't dangal, ginugulpi ang dignidad, at ginagahasa ang puso't isipan. Ayon kay Reyes (1992):

Isang kaugnay na dahilan sa paglitaw ng feminismo sa panunuring pampanitikan ang malalim na paniniwala na sa kamay ng kalalakihan, hindi makatarungan ang mga representasyong ibinigay sa kababaihan. Ang kababaihan ay karaniwang inilalarawan sa simplistiko at natatakdaang paraan — masamang babae/birhen, mayumi/marahas, masamang impluensya sa kalalakihan, emosyunal, irasyunal, histerikal, walang utak, pantahanan lamang, at walang buhay sa labas ng kanyang pamilya.

Hindi maganda ang imahe ng babae ang ipinahahayag kung saan sa tulang *Paninda* ay ipinapakita ang sitwasyong may diskriminasyon, opresyon at subordinasyong dinaranas ng kababaihan. Itinatampok dito ang danas ng kababaihan at paninindigan para sa karapatang marinig ang tinig at mapalaya sa mga kondisyong umaalipin sa kanila. May mga pelikula ring nagpapakita kung paanong sinasampal-sampal ng mga lalaki ang mga babae; mga magasin na nagtuturo kung ano ang dapat gawin ng mga babae para maging perpekto. Narito ang siping mga taludtod sa ibaba:

Lagi'y may mamimiling
Hanggang makipagtawaran, makipagbaratan
o maghamon ng pakyawan.
Habang ang babae'y nakikipagtagisan
sa kapwa babae
sa ganda at halina,
hanggang ang lipunan ay eskaparte

ng babaeng paninda.

Umaalpas na ipinatatanaw rito ang malungkot na karanasan ng kababaihan bilang isang paninda. Kailangang baguhin ang kultura ng pagtitiis, pagsugat sa sarili, pagkahulma sa mga tradisyonal na halagahan, at ugaling nagkukulong sa kanila sa lipunan at nagtakda ng makipot na pagkilala sa sarili. Hindi nararapat ang patuloy na umiiral na tradisyonal na panukat ng buhay-babae; kaapihan, kalungkutan, at kasawian ang kumulay sa kanilang kolektibong buhay-babae. Sinasabi sa Batas Republika blg. 9710, Sek. 2 na:

Pagpapahayag ng Patakaran. — kinikilala na ang kalagayang pangkabuhayan, politikal, at sosyokultural ay nakaapekto sa kasalukuyang kondisyon ng kababaihan. Kinikilala rin ng Estado ang tungkulin ng kababaihan sa pagpapatatag ng bansa at tinitiyak na mabibigyang-halaga ang tunay na pagkakapantay-pantay sa kababaihan at kalalakihan. Itataguyod ang pagbibigay-lakas sa kababaihan, at pantay na oportunidad sa kababaihan at kalalakihan at titiyaking pantay silang makikinabang sa yaman at kaunlaran. Higit pa, upang magkaroon ng pagkakapantay-pantay ang kababaihan at kalalakihan kailangang buwagin ng Estado ang hindi pantay na estruktura at gawi na nagpapanatili ng diskriminasyon at kawalan ng pagkakapantay-pantay. Upang maisakatuparan ito, dapat bumuo ang Estado ng mga plano, patakaran, programa, hakbang, at mekanismo na tutugon sa diskriminasyon at kawalan ng pagkakapantay-pantay sa kabuhayan, politikal, panlipunan, at kultural na pamumuhay ng kababaihan at kalalakihan.

Nararapat na paigtingin ang pagsulong nito sapagkat marami sa kababaihan ang dumaranas sa lipunan na tila panindang pinagkakaguluan ang pagdungis ng puri't dangal kasama na ang dignidad at kaluluwa nito. Nakapanghihina ang ganitong kalagayan ng mga babaeng hindi man lang iginalang bilang isang babae o kahit man lang bilang tao. Pansinin ang sipi sa ibaba:

Lagi'y may palengkeng
naglalako sa akin
Kung gaano kaigsi
ang saplot ko sa katawan,
siya namang haba
ng pila sa sinehan.
Kung gaano kanipis
ng tumatakip sa aking dibdib,
siya namang kapal

ng maibebentang
komiks at magasin sa bangketa.
At sabay,
sabay na tumataas
ang pansayaw na di tumatakip sa hita
sa bilang ng mga taong nanonood
sa lingghuhang programa.

Sa tulang *Kasalo* ni Joi Barrios ay tunay na nakaiyak ang kalagayan ng babae. Hindi nararapat ganitong kawalang halaga ang babae. Pansinin ang sipi sa tula:

Ang babae ay hindi kaning inihahain
sa mesa ng matrimonya,
iniluluwa kapag mainit at takot kang mapaso,
sinasabawan ng kape sa umaga
kapag ikaw ay nagkulang,
at itinapong tutong
sa kaniyang pagtanda.

Ang karapatang nalabag sa persona ng tula ay:
dapat ay itaguyod ng makapangyarihan ang mga karapatang pantao, ang kapayapaan at kaayusan ng lipunan, katarungan ang mamamayani at ang anumang krimen o pagmamalabis ay parurusahan. Nagsumpaan ang mag-asawa sa simbahan na sa hirap at ginhawa sila'y magsasama at magtutulungan ngunit sa tulang ito ay sumama sa kawalan ang mga pangakong iyon ng lalaki. Tunghayan ang tula:

Ang babae ay hindi karneng
dinuduro at kinikilo,
iginigisa ang laman sa iyong mga pangako,
inilalaga ang buto sa iyong pagsuyo,
at ginagawang sitsaron ang balat
upang maging pulutan.

Ang babae ay hindi halayang
panghimagas sa iyong kabusugan,
inumun sa iyong katandaan,
o putaheng nilalaspag tuwing may handaan.

Malala ang paglalarawan ng tula sa babae na hindi dapat umalma ang kababaihan na ang kanilang kapwa'y dinudusta na lamang. Ang lalaking inaapi ang babae'y durugistang isip ay basag, tumitigib sa babae ng lagim at dusa, lunos, gimbal, kirot, sugat, hapdi, himutok, ng kawalang-lakas, at ng takot. Makikita sa ibaba ang ilan pang siping taludtod sa tula:

May tiyan din siyang kumakalam,
may sikmurang kailangang mapunan,
at pusong dapat mahimasmagan.
kasama mo siyang nagtatanim ng maisasaing,
katuwang na naghahanda
ng almusal, tanghalian, at hapunan,
kaharap at kasalo sa kinabukasan.

Hindi man lang naiisip ng lalaki na dalawang tao ang nilikha ng Diyos, ang lalaki at babae. Ngunit sa tula ay tila ibig lamang mamayagpag ay ang lalaki habang ang babae ay kanilang laruan lamang na kung kailangan nila'y gagamitin at kung hindi na'y itatapon sa kung saan.

Ayon sa *International Bill of Human Rights*, Artikulo 2:

Lahat tayo ay may sariling karapatan at kalayaan sa deklarasyong ito, kung wala tayong rekognasyon sa kung ano tayo nabibilang kagaya ng race, kulay, set, lengguwahe, relihiyon, politikal, o iba pang opinyon, pambansa o sosyal na pinagmulan, pag-aari, lugar kung saan ipinanganak o iba pang estado. Datapwat walang pagkakaiba ang mangyayari base sa politikal dyurisdiksyon o sa lahat ng estado ng ating bansa o teritorya na kung saan tayo nabibilang, kung tayo man ay nabubuhay sa sarili nating mga paa, mapagkatiwalaan, hindi na kailangan pa na turuan sa tama o mali o iba pang mga limitasyon na mga gawaing makapangyarihan sa ating bansa. (*Bill of Human Rights 2000*)

Malaki rin ang kaugnayan nito sa isinasaad sa Artikulo 3:

Lahat tayo ay may karapatang mabuhay, karapatang maging malaya sa kahit na anong paraan at karapatang mapangalagaan ang buhay ng tao.

Ang karapatang binanggit sa itaas ay hindi kailanman natamasa ng persona sa tula. Dapat sana'y magkasalo ang lalaki at babae sa pagbuo ng masaya at mapayapang kinabukasan, magtulungan para sa ikauunlad ng bawat isa, at magkatuwang sa pagkalinga ng tahanan at ng lipunan. Ngunit ipinapakita rito ang opresyong *radikal* dahil masasalamain ang kapangyarihan ng lalaki. Ayon pa nga kay Joe-Nel Garcia, madalas ipinapakita ng ating lipunan na mahina ang mga babae. Ipinapakita nilang mas malakas pa ang mga lalaki sa kahit anong aspekto ng kanyang pagkatao—pisikal man iyan o emosyonal. Iyan din ang pinakadepinasyon ng patriarkiya—madalas na ang kalalakihan ang bida, ang tinitingala, ang mas makapangyarihan, at ang tanging nagpapainog sa takbo ng kwento.

Sa tulang *Haranang Walang Buwan* ni Virgilio Almario, isang hardinero ang nagkukuwento tungkol sa isang babaeng